

SET TESIS METACIENTÍFIQUES O PSEUDO-TRACTATUS PAUPERRIMUS

C. ULISSES MOULINES

1. La ciència és la totalitat de les teories científiques.
 - 1.1 Cada una de les teories científiques que existeixen en un moment donat és una unitat bàsica de coneixement científic.
 - 1.1.1 Les teories científiques consten de subunitats (conceptes, hipòtesis, lleis) i s'integren en configuracions d'ordre superior (marcs conceptuals, famílies de teories, disciplines); però és important no perdre de vista que tant les entitats d'ordre superior com les d'ordre inferior no tenen sentit propi sense les teories: les teories són els organismes amb vida autònoma dins l'ecosistema que anomenem «ciència».
2. Una teoria científica és una estructura. L'estructura consisteix en un domini els elements del qual, al seu torn, són estructures d'estructures, i en una relació d'ordre entre els elements del domini.
 - 2.1 Si concebem els elements teòrics del domini d'una teoria com si fossin les «cèl·lules» d'aquesta, podríem dir que les teories científiques avançades són organismes pluricel·lulars.
 - 2.1.1 Cada una de les cèl·lules que constitueix una teoria avançada és una unitat mínima de coneixement, en la qual ocorre la síntesi d'estructures conceptuals que produeix coneixement. I aquestes cèl·lules són connectades entre elles per sinapsis jerarquitzadores.
 - 2.2 Hi pot haver casos molt simples de teories que consten d'un sol element teòric, de la mateixa manera com hi ha organismes unicel·lulars; són les formes més primitives de ciència.
3. Les teories científiques avançades, com els organismes superiors, són entitats radicalment antidemocràtiques: són piràmides estrictament jeràrquiques.
 - 3.1 Al vèrtex d'una teoria científica hi ha un element que consisteix en un esquema pur. Aquest esquema, per si sol, no diu res d'empíric, no s'embrura les mans amb l'experiència; però dirigeix i controla tot allò que succeeix als esglaons inferiors de la piràmide.
4. La diferència entre el sentit comú i la ciència és de grau; però això no significa que no sigui una diferència notable i profunda. (També la diferència entre una plana i una muntanya és de grau.)
 - 4.1 Allò que distingeix essencialment l'activitat científica de la precientífica és que la primera, contràriament a la segona, tendeix a produir estructures conceptuals interpretables de manera nítida i multívoca alhora.
 - 4.1.1 Que una estructura conceptual sigui nítida vol dir que són clars els límits de la seva aplicabilitat; que sigui multívoca vol dir que li corresponen diversos casos d'aplicació.
 - 4.1.2 Com més multivocitat nítida, major grau de científicitat. Multivocitat i nitidesa: heus aquí els dos vectors de científicitat.
5. Dins el *corpus* total de la ciència hi ha parells d'estructures conceptuals mútuament independents en el sentit que cap de les dues no prové de l'altra per via exclusivament lògicomatemàtica (per «càlcul».)
 - 5.1 Per a produir coneixement científic no n'hi ha prou de construir una estructura conceptual nitidament multívoca; cal enllaçar-la amb alguna altra estructura conceptual independent de la primera.
 - 5.2 La manera més significativa, si bé no l'única, com es produeix coneixement científic consisteix a enllaçar una estructura que pertany a teories o marcs conceptuals prèviament acceptats dins el *corpus* científic amb una estructura corresponent a una nova teoria que, per alguna o altra raó, concentra la nostra atenció actual. D'això, se'n diu a voltes «contrastar una teoria» (o també «aplicar-la».)
 - 5.2.1 L'explicació, la predicció, la retrodicció, la confirmació i d'altres processos semblants de la metodologia científica corresponen a aquest patró general.

- 5.3 Els tres vehicles per a enllaçar dues estructures conceptuals mútuament independents de manera que es produeixi coneixement són:
- Estructures dependents derivades d'una o altra de les estructures que volem enllaçar.
 - Observació selectiva i experimentació.
 - Aproximació.
- 5.3.1 L'observació selectiva i l'experiment són la forma astuta de l'experiència humana, pròpies de l'activitat científica; l'experiència ingènua no interessa a la ciència.
- 5.3.2 És l'astúcia de l'experiència científica allò que provoca l'enllaç de dues estructures conceptuals mútuament independents.
6. L'experiència científica, per si sola, mai no assolirà un enllaç satisfactori: cal, a més, fer ús del mètode de l'aproximació.
- 6.1 L'aproximació és un truc essencial al coneixement científic.
- 6.2. No hi ha ciència empírica *exacta*.
- 6.2.1 Certament, hom pot tractar de disminuir paulatinament la divergència entre dues estructures independents que han encaixat més o menys malament a través de l'experimentació; però sempre caldrà admetre una fita inferior positiva al grau d'aproximació.
- 6.2.1.1 No es pot parlar d'un acoplament perfecte entre dues estructures independents —no es pot parlar d'un grau zero de divergència en l'enllaç.
- 6.3. Suposar que algun dia assolirem de manera sistemàtica un grau zero de divergència en la comparació aproximativa d'estructures equivalent a suposar que algun dia assolirem la Veritat Definitiva, que arribarem al coneixement de la Realitat En Si; sols això, i no l'atzar de la bona sort, podria explicar com és que dues estructures conceptuals independents encaixen perfectament en tots els casos.
- 6.3.1 La idea de l'enllaç sistemàticament exacte pressuposa les idees de Veritat Definitiva i Realitat En Si com a suport de l'enllaç perfecte d'estructures conceptuals independents. I fer ús d'aquestes idees dins la ciència pressuposaria, al seu torn, que podem enllaçar una estructura conceptual qualsevol amb quelcom que no és estructura conceptual ni pertany a cap teoria historicament determinada —amb l'Absolut. I això no té cap sentit.
7. La ciència no pot sortir de si mateixa.